

transparant

EDITORIAAL

Kwaliteit en menselijk potentieel als leidraad voor een IPB zoekend naar toekomst!

Bij de aanvang van het Forum van zaterdag 6 oktober stelde één van de leden de kritische vraag of de gemiddelde opkomst van 40 op 120 leden geen aanleiding was voor een grondige bezinning over de toekomstige werking van het IPB. Deze vraag werkte aanstekelijk en ik zou hierover kort willen reflecteren in het licht van een mogelijke keuze tussen een kwantitatieve versus kwalitatieve insteek.

Welke waarde willen we hechten aan het gemiddelde van een veertigtal leden per Forum? Puur kwantitatief bekeken besluiten we daaruit dat slechts één derde daadwerkelijk aanwezig is. Maar, het is een maatschappelijk feit dat het IPB immers ook in dezelfde numerieke klappen deelt die de gehele kerkgemeenschap treft. Welk beeld geven deze aantallen ons dan nog verder over de kwaliteit van deze bijeenkomsten? Het exclusief polariseren van de kwaliteit zou natuurlijk even naïef zijn als het polariseren van de cijfers alleen. Laten we daarom juist heel voorzichtig omspringen met die 'naakte' cijfers, want de waarheid vinden we waarschijnlijk toch ergens in het midden. Het bijebrengen van één derde van je leden is weliswaar niet exorbitant veel, maar het bijeengekomen potentieel van de leden mag toch niet onderschat en weggeblazen worden door cijfers alleen. De visie op de toekomst voor het IPB

is deze van de optimist. De feitelijke inhoud van het glas is voor zowel de optimist als de pessimist gelijk. Daar waar de focus op het 'half lege' glas vernauwend zal werken, blijft de blik op het 'half volle' glas juist open om het aanwezige 'potentieel' te blijven zien van de inhoud van het glas. De motivatie en geestdrift van gemiddeld 40 leden per Forum vormen niet alleen de intrinsieke kwaliteit of het potentieel van het Forum, maar juist deze van geheel het IPB. Net dit potentieel moet de brandstof worden voor ons geloof in de toekomst. Laten we dat geloof enerzijds koesteren en anderzijds versterken naar de toekomst toe. De blik van de optimist en de kwalitatieve insteek vormen het uitgangspunt van de werkgroep 'Toekomst IPB'. Dit resulteerde in de tussentijdse synthesenota *'Verruiming & Heroriëntatie: Antwoord op het lezen van de tekenen van deze tijd'*, waarvan de krachtlijnen op het Forum van 6 oktober werden voorgesteld. De leden van het Forum kregen alvast de kans om hun reacties op de plannen te formuleren en bijsturingen voor te stellen.

Kort samengevat staan deze krachtlijnen voor een IPB dat zijn antennefunctie blijft waarmaken en zijn voeling wil versterken met de diocesane pastorale raden, met het christelijke middenveld en andere bewegingen binnen de Kerk. De versterking en uitbouw van een breed netwerk, het vergroten van de betrokkenheid van de leden, het blijven lezen van de 'tekenen van de tijd', alsook het klankbord zijn voor wat leeft in de samenleving en de geloofsge-

meenschap staan centraal. De invulling van de denktankfunctie wordt bescheidener. Men zoekt de expertise hiervoor bij zowel academici als bij mensen uit het eigen netwerk. Het IPB is én blijft een ontmoetingsplaats waar christenen elkaar kunnen bemoedigen en waar kruisbestuiving kan plaatsvinden. Voorts dwingt de inkrimping van middelen echter tot een versoering op het gebied van de personeelsbezetting. Om dit laatste op te vangen wordt er gedacht aan een bredere taakinvulling van de bureauleden.

De krachtlijnen waren voor deze eerste reflectie algemeen gesteld en verder weinig concreet. Onder de Forumleden liepen de reacties op de plannen en de bijsturingen dan ook uiteen. Sommigen bleven koud, anderen dan weer warm.

Het enthousiasme van sommige leden werd getemperd door het kritische realisme van anderen, en omgekeerd hetzelfde uiteraard. Het belangrijkste wat ik destilleer uit de reacties zijn niet de reacties an sich, maar wel de waarachtige betrokkenheid van de Forumleden op de toekomst van *hun* IPB. Is het niet één van de krachtlijnen om net de betrokkenheid van alle leden te vergroten in de toekomstige werking van het IPB? Noem me gerust naïef, maar ik geloof oprecht dat het IPB op 6 oktober zijn ware doorstart kende. Het werk is echter nog lang niet afgerond! Volgens mij heeft het IPB wel een weg gevonden uit de malaise, namelijk in de geestdrift, motivatie, betrokkenheid en het potentieel van zijn eigen leden.

Wim Vandewiele

IPB-Transparant – Jaargang 11, nr. 1
– Oktober 2007 – Driemaandelijks tijdschrift van het Interdiocesaan Pastoraal Beraad – Guimardstraat 1 – 1040 Brussel
– Tel. 02/509 96 87 – Fax 02/509 96 09
– E-mail ipb@interdio.be – Website www.ipbsite.be – Rek. 784-5832889-14
Verantwoordelijke uitgever: Guido Vos
Afgiftekantoor: Brussel 4

Forum 6 oktober 2007

Levensbeschouwelijke ontmoeting

Stralende dag. Heerlijk herfstweer. Veel licht en ook sfeer in de vergaderzaal van het Theologisch Pastoraal Centrum te Antwerpen. Op de overvolle agenda: het laatste luik van het thema 'levensbeschouwelijke ontmoeting' en 'de toekomst van het IPB'. Over dit laatste kan men lezen in het Editoriaal. Het levensbeschouwelijke dan.

We laten ons op weg zetten en inspireren door iemand die jaren met levensbeschouwelijke ontmoeting bezig is en die weet hoe moeilijk en delicaat het allemaal ligt.

Benoît Standaert van de Sint-Andriesabdij Zevenkerken bij Brugge was begeistert. Dat kon men ook zien aan de houding van de deelnemers, dat kon men horen aan de stilte tijdens de uiteenzetting en aan het enthousiaste applaus op het einde. Hij was scherp en duidelijk in de analyse en profetisch in het aangeven van hoe met elkaar omgaan. Het waren handvaten en voorwaarden om tot dialoog te komen. Eigenlijk is zijn boodschap: 'U bent goed bezig als u dit thema opneemt. Het is belangrijk en essentieel en als u er wilt rond werken dan wil ik graag, op uw vraag, mijn bijdrage leveren over hoe in dialoog komen met elkaar.' De tekst van zijn verhaal kan men lezen op onze website www.ipbsite.be. Wat mij vooral blijft uit zijn verhaal is dat levensbeschouwelijke dialoog juist niet het weerleggen is van de andere en het bewijzen van het eigen gelijk, maar wel een open en krachtig spreken met elkaar. Anders wordt de dialoog ongewild teniet gedaan. Als er slechts één gelijk bestaat dan is dialoog niet mogelijk. Tegenover het theologisch hard en absoluut spreken wordt het wezenlijke van de relatie beklemtoond. We zijn relaties, gevormd door het veld waarin we ons bewegen. In de relatie komt de andere eerst. Het is meer een denken zoals Levinas. Om diepte te krijgen in dat ontmoetend gesprek

moet er een 'Jezus ruimte' zijn zegt Benoît Standaert, of een 'boeddhistische ruimte' bijvoorbeeld. Het is de andere ontmoeten, vertrekkend van een doorleefde ruimte. De ene ruimte wordt niet gereduceerd door de andere. Beide ruimtes zijn aanwezig in de dialoog. Op die manier verpletteren we de andere niet en beleven we de gastvrijheid.

Als we echt willen dialogeren moeten we tot de andere komen door onze vooroordelen over de andere godsdienst te ontbolsteren. Dit kan door het verleden te analyseren en de vooroordelen stelselmatig af te bouwen. Zo nemen de moslims bijvoorbeeld elementen van de Byzantijnse religie over om zich te immuniseren tegen die godsdienst die hen onderdrukte. Mohammed is een antwoord op de verknechting en de bezetting van Alexander de Grote. Hij is de bevrijder van het Byzantijnse juk. De islam was een bevrijding. Vandaag kan zich de geschiedenis herhalen met Bush één en Bush twee. De moslim biedt ons een spiegel. Als we het citaat van de paus in Regensburg zien in deze historische context, dan zien we een reactie daarop van het collectieve geheugen van de onderdrukte. Het boeddhisme kennen we niet zo goed, vervolgt de spreker. Laat het ons niet inpalmen maar laat ons momenten ontdekken die verdieping geven, die bevruchting en bevraging opleveren, waarin we de andere in zijn eigenheid erkennen en daar ten volle van leren. Een andere instelling dan deze zal provoceren. 'Zoals je een mooie steen van een berg kan mooier maken door hem te polijsten met een andere steen van een andere berg.' In een sfeer van volgende metafoor: 'Rond de haard weet je niet meer wie gastheer is en wie gast'. De verschillen vervagen.

Uit de uiteenzetting klinkt ook heel sterk dat het kiezen voor de dialoog een risico inhoudt. Die dialogale houding wordt in de gangbare omgang gezien als zwakker dan de ponerende

houding. Dialoog in de diepte wordt vaak gezien als bedreigend. Ze onderstelt geen angst van elkaar. Maar we zien de islamfobie toenemen. Het onderstelt ruimte voor diversiteit ook in de Kerk. Maar we zien dat we na Vaticanum II meer en meer terug op één lijn komen met het Concilie van Trente. 'Toch zijn we ervan overtuigd en geloven we', aldus de inleider, 'dat er vroeg of laat een nieuwe lente en een nieuw geluid zal klinken.'

We beëindigen het thema levensbeschouwelijke ontmoeting met 'aanbevelingen' die we in gespreksgroepen bediscussiëren. Didier Vanderslycke licht de aanbevelingen toe. De aanbevelingen werden uit de rijkdom en de ideeën van de vorige sessies door de voorbereidende werkgroep samengesteld.

Enkele vuistregels die me sterk bijbleven uit de gesprekken zijn: 'Spreek nooit meer over de andere op een manier waarin hij zich niet kan herkennen' en 'De intra-religieuze dialoog is even noodzakelijk als de interreligieuze of interlevensbeschouwelijke dialoog. Begin daar mee'. Of nog: 'Een christendom dat zo omgaat met diversiteit is een nederig christendom'. Een Kerk zoals Gaillot ze ziet: 'een Kerk die dient, anders dient ze tot niets'. Ook werd er ingebracht dat aan de basis heel wat initiatieven rond interreligiositeit en levensbeschouwelijke diversiteit ontwikkeld worden, binnen en buiten de Kerk, in parochies en christelijke organisaties.

Suggesties en bedenkingen worden meegenomen in de verslagen en zullen door de werkgroep verwerkt worden in de tekst. Over die bijgewerkte aanbevelingstekst buigen we ons in december om te zien hoe we ermee kunnen werken, wat ermee gedaan kan worden in de praktijk door ieder afzonderlijk en door het IPB als geheel. Een belangrijke opdracht voor het Forum van december.

Guido Vos

Het Europees Lekenforum trekt in 2008 naar Warschau

Het Europees Lekenforum is een koepel van de katholieke lekenorganisaties in de Europese landen. De leden zijn nationale comités die door hun Bisschoppenconferentie erkend zijn. Er zijn heden ongeveer 25 leden. Ons land heeft het voorrecht vertegenwoordigd te worden door twee organisaties: het IPB en het CIL. De vergaderingen kunnen ook bijgewoond worden door vertegenwoordigers van onder meer de CCEE (de koepel van de Europese Bisschoppenconferenties), de CCPE (de koepel van de Europese priesterraden) of de UCESM (de koepel van de Europese oversten van congregaties).

Het Europees Lekenforum houdt om de twee jaar een 'Study Assembly' over een thema en daarnaast ook een 'Statutory Assembly' rond allerlei statutaire en huishoudelijke aangelegenheden. In 2006 heeft het Europees Lekenforum vergaderd in Saarbrücken, waardoor het organisatorisch kon rekenen op heel wat hulp van de Duitse Katholiekendagen die in dezelfde stad georganiseerd werden.

Tussen de grote vergaderingen in is er een beperkt bestuur, het Verbindingscomité, dat enkele keren per jaar vergadert. Uw dienaar heeft de eer om penningmeester te zijn. In het jaar waarin er geen grote vergadering is, nodigt het Europees Lekenforum de voorzitters van de nationale comités uit voor een interim vergadering waarbij het thema en de locatie van de volgende grote vergadering worden vastgelegd.

Dit jaar was er van 22 tot 24 juni een dergelijke vergadering in Bratislava.

Er waren een vijftiental landen vertegenwoordigd. Wij werden er overigens zeer gastvrij ontvangen door onze Slovaakse zusterorganisatie. Bratislava ligt geografisch tussen Wenen en Boedapest en wordt soms wel eens overgeslagen maar het is zeker de moeite waard om de stad en het land te bezoeken. Het stadsbestuur heeft al heel wat inspanningen gedaan om de grijsheid en grauweheid van het communistisch verleden te doen vergeten en de stad opnieuw wat kleur te geven.

Er lagen diverse interessante voorstellen ter tafel om een thema te kiezen voor de 'Study Assembly' volgend jaar. Uiteindelijk is er voor geopteerd om te spreken over religie en diversiteit in Europa. Het is hierbij de bedoeling om ook te spreken over de plaats van de christenen in de samenleving en de problematiek van migratie en integratie. Het Verbindingscomité heeft nu de opdracht gekregen om dit te concretiseren naar sprekers, werkvormen en definitieve titel. Wij houden u zeker op de hoogte.

Er is ook beslist dat de 'Study Assembly' van 2008 zal doorgaan in Warschau, van 1 tot 6 juli. Er is ook tijd uitgetrokken voor de 'Statutory Assembly'. In deze vergadering zal ook een aanpassing van de statuten worden voorgesteld. De belangrijkste wijziging is dat de vergadering van voorzitters van de nationale comités een statutair orgaan wordt dat de be-

langrijkste beleidsopties vastlegt en ten minste eens per jaar vergadert. In deze vergadering zijn alle leden van het Europees Lekenforum vertegenwoordigd.

Daarnaast is er het Verbindingscomité (maximaal 7 leden) dat instaat voor het organisatorische werk. Een andere vernieuwing is dat de voorzitter van het Europees Lekenforum in de toekomst verkozen wordt door het hoogste orgaan, de 'Statutory Assembly' en niet meer in het beperkte Verbindingscomité. De bedoeling is om op die manier aan de voorzitter een grotere democratische legitimiteit te geven.

Ten slotte nog dit. In 2006 hebben wij organisatorisch aangeleund bij de Duitse Katholiekendagen, in 2008 hebben wij opnieuw een eigen organisatie maar genieten wij de gastvrijheid van onze Poolse partner. Ondertussen zijn er in 2008 uiteraard ook Katholiekendagen in Duitsland. Het is zelfs dicht bij de deur: de 97ste editie gaat door in Osnabrück, van 21 tot 25 mei 2008. Het thema is: "*Gij leidt ons uit in de ruimte*" (Psalm 18). U vindt alle informatie op de webstek www.katholikentag.de. Er zijn ook Nederlandstalige folders.

Jan Degadt

ELF voorzitter Maria Draaijers en secretaris Stefan Vesper

© Bijbelronde Vlaanderen

Bijbelronde Vlaanderen ten einde?

Voor mij zit Luc Devisscher, werkzaam bij de Katholieke Bijbelstichting Vlaanderen (KBS) en samen met het Vlaams Bijbelgenootschap (Brugge) mede initiatiefnemer van Bijbelronde Vlaanderen. Ook al een aantal jaren stuwende kracht van het IPB als Bureaulid. Op 16 november werd de Bijbelronde Vlaanderen afgesloten. Een terugblik.

Hoe is het allemaal begonnen?

Het vertrekpunt van Bijbelronde Vlaanderen was de massale belangstelling in 2004 voor de verschijning van de Nieuwe Bijbelvertaling (NBV). In het daaropvolgende jaar werden hiervan meer dan 650.000 exemplaren verkocht in Nederland en Vlaanderen. Dat haalt zelfs de Nederlandse versie van Harry Potter niet. De uitdaging was om hier iets mee te doen. Bij de oprichting van de KBS gaf kardinaal Afrink zaliger als opdracht mee: "Vertaal de Bijbel, geef hem uit en verkoop hem en als dat gebeurd is, leer dan de mensen de Bijbel lezen". Op 28 oktober 2006, de tweede verjaardag van de NBV ging Bijbelronde Vlaanderen van start. Eigenlijk hadden we nog geen naam voor het project. Bijbelronde was een voorlopige werktitel en het is zo gebleven.

Hoe zijn jullie op het idee gekomen om de Bijbel overal te gaan lezen?

In Nederland was een gelijkaardig initiatief geweest (Jaar met de Bijbel) en in de Magdalenkerk te Brugge was er het project "Uitgelezen", een ononderbroken voorlezing van de NBV. Wij wilden een jaar lang heel Vlaanderen rond en de Bijbel laten weerklinken op markten en pleinen. Daarvoor tekenden we een route uit vanuit Brussel doorheen de vijf Vlaamse provincies, we prikten data vast en stelden een leesrooster op. Elke schrijftplaats kreeg ongeveer driehonderd bladzijden Bijbeltekst uit het Oude en Nieuwe Testament. We volgden hiervoor gewoon de chronologische volgorde van de boeken zoals die in Bijbel zelf staan. Het concept was geboren, maar we hadden nog niemand om het uit te voeren. Ieder van de organisatoren sprak zijn netwerk aan. Voor

mij waren dat de vormingsdiensten van de verschillende bisdommen en het IPB. Zo kregen we per provincie een groepje van mensen bijeen. Geleidelijk aan slosten zich ook van elders mensen aan die wilden meedoen. Op die manier overstegen we de klassieke bisdom- en parochiestructuren. In deze nieuw samengestelde groepen was nauwelijks sprake van territoriumgevecht of -gevoeligheid. Door de eigen grenzen achter te laten leek er iets nieuw te beginnen. Het maakte ook de samenwerking met de protestante Kerken meer flexibel.

De Bijbel voorlezen OK, maar dat doe je toch niet zomaar. Hoe stuur je dat aan?

We hadden een paar richtlijnen. We daagden bijvoorbeeld uit geen evidente voorleesplaats te kiezen. Zo zagen we hoe in Leuven de Bijbel in een optocht vanuit de abdij Keizersberg de stad doortrok naar de Sint-Pieterskerk en vandaar recht er tegenover naar het stadhuis ging. Van lef gesproken. We vroegen vooral om bestaande initiatieven te versterken en om daarbij ook iets onverwachts te doen ook, om de mensen te prikkelen. Zo bracht in Mechelen een dominee de Bijbel binnen in een gewone zondagsviering en las er uit voor. Verwondering alom bij de gewone kerkganger. Ook

was er de afspraak om zelf de Bijbel van de ene plaats naar de volgende te brengen. Zo bracht Halle de Bijbel per trein naar Landen. Daar werd de Bijbel onthaald op het station met een heuse harmonie en een optocht met de burgemeesters uit de omliggende gemeentes, de geestelijken en een hele stoet van mensen.

Het 'verplichte karakter' van het leesrooster was ook een kracht. De mensen werden uitgedaagd iets te lezen wat ze nog nooit gelezen hadden en daar rond van alles te organiseren.

Mensen kwamen bijeen en er gebeurde iets, zo werkte het. Wat is het geheim?

De kracht van Bijbelronde Vlaanderen zat in het lokaal gedragen zijn. De Bijbel kwam ter plaatse, zag en overwon. En liet daarna soms ook de mensen wel wat verweesd achter. Het was elke keer

opnieuw een wonder als de vraag op tafel kwam: "De Bijbel komt! Wat kunnen we doen?" En ineens zagen ze het. Hoegaarden schakelde hun palmezel in en in Antwerpen lag de Flandriaboot voor de hand. De Bijbel de kerk uit en de straat op, daar gebeurde het. Al bij al is Bijbelronde relatief nieuw voor ons. We hebben misschien te veel de catechismus alles laten uitleggen in plaats van het verhaal zelf aan het woord te laten. De Bijbel is een boek vol verhalen die vragen om verteld te worden. Deze verhalen overleven al eeuwen de vertellers ervan. "Wie oren heeft, moet horen wat de Geest tegen de gemeenten zegt." (Apg 2,7) De Bijbel is ons eerste geloofsboek. Daarbij heeft de Bijbel ook een missionair karakter. Ook wie niet gelooft kan in de Bijbel lezen, maar loopt wel het risico om gelovig te worden, tenminste als echt geluisterd wordt naar de Geest.

Het klinkt als 'Je eigen schrift schrijven' naar een boek van Han Renckens.

Ja, het verhaal gaat voort. We moeten de schrift verder schrijven. Het verhaal wil ons niet zozeer iets leren, het wil veeleer ons eigen verhaal worden. Het gaat niet over lang geleden, maar over nu! Elke generatie staat voor het herschrijven ervan. Ieder moet zijn eigen 'derde testament' (naar het gelijknamige boek van Loed Loosen) schrijven. Wat me bijvoorbeeld trof was een mevrouw die zei: "De Bijbelronde is voor mij eindelijk eens iets dat niet te maken heeft met reorganiseren van het oude, maar met de kern van waar we mee bezig moeten zijn". Ze bedoelde: mensen bijeenbrengen om het woord van God te horen spreken.

En hoe nu verder? Wat met dit elan?

Waar mensen voelen dat Bijbelronde Vlaanderen niet zomaar een eenmalig gebeuren kan geweest zijn, zal het vanzelf voortgaan. Op sommige plekken is men al overigens daarrond aan het denken. Een oecumenisch Bijbelleerhuis bijvoorbeeld of elk jaar gezamenlijk iets organiseren rond eenzelfde Bijbelboek. Ook het komende jaar rond Woord van God (2008) biedt allicht kansen. Zelf heb ik ook nog wel wat ideeën, maar het is nog te vroeg om daarover iets te zeggen. Het zaadje moet nog groeien.

Je maakt ons curieus. Bedankt Luc.